

predolgo poslavljaj. Zato je potem pijan hitel s predolгим korakom, se spotaknil, padel na obraz in izgubil zavest. Ko se je zdrnil, se je vrnil v kočo. Po nudenju prve pomoči in turški kavi sem ga pospremil del poti proti Celovški koči. Epilog: Nesrečni zaljubljenec je preležal mesec dni v bolnišnici in postal popoln abstinent. — (Očje nebeški glej, še en kozarček zdej...)

Šest ali sedem Dunajčanov je naročilo za večerjo že pozno zvečer, ko je Francelj že smrčal v postelji, koruzne in ajdove žgance, zabeljene z ocvirki ali brez, jajčka, ocvrta na oko, trdo in mehko kuhana ter še palačinke povrh, nadalje dunajske in naravne zrezke, ocvrt krompir, mešano srbsko solato, pa še malo kumaric in še kaj pijače, pa belo in turško kavo, sladko in grenko, mleko, čaj in kuhano vino. Mene je pogrelo in sem najprej zaklel »hudiča«, potem pa kulturno obrazložil, da kočica ni dunajski hotel, da šef kuhinje že smrči pod odejo, da meso že malo zaudarja, ker nimamo hladilnika

itn. Končno smo se le dogovorili za dve jedi, ki ju je z jezo pripravil zaspani Francelj.

IZGUBLJENO LETALO

Naj omenim še res tragično stvar. V največji burji in megli sem odšel z dvema miličnikoma v poizvedovanje za pogrešanim jadrlnim letalom Alpskega centra v Lescah. Po več urah iskanja smo zvedeli, da so našli razbito jadrlno letalo malo pod grebenom Belščice in da se je smrtno ponesrečila mlada jadralka. Vzrok nesreče je bila močna burja in gosta črna megla. Za spomin sem vzel s kraja nesreče nekaj ostankov razbitega in požganega jadrlnega letala.

Ob poti na Belščici je zdaj vzdana manjša spominska ploščica, na kraju nesreče pa je stal včasih majhen lesen križ.

To je bila leta 1975 edina smrtna nesreča na območju Stola, pa še ta ni bila planinska, ampak »športna«.

S križem sem prišel, s križem naj neham.

TREKING, KI BI SE LAHKO ZELO NESREČNO KONČAL

PRAG ŽIVLJENJA IN PRAG SMRTI

JOŽE MULEJ

Od lanskega leta bom svoj rojstni dan praznoval 19. decembra in konec letošnjega leta bom — če bo vse po sreči — star eno leto, čeprav jih imam v resnici že kakšno čez petdeset. Tega ne bi pripovedoval Planinskemu vestniku, če se vse skupaj ne bi začelo sredi lanskega decembra v Nepalju in okoli Himalaje.

Vrnili smo se iz Pokare in s trekinga v Langtanško Himalajo, ki je trajal osem dni in mi je ostal v prijetnem spominu kljub pogostim želodčnim težavam, ko zaradi bolečin ves čas nisem skoraj nič jedel. Še zdaj se mi pojavljajo pred očmi terasasta riževa polja, od erozije razjedena pobočja, ledene strmine Ganeša, divji potoki, hiše, skozi katere vedno piha veter, če se mu le zahoče, dolgi zidovi, sestavljeni iz naloženih kamnov, v nosu pa začutim oster vonj po smodečih se kravjelih, s katerimi si domačini večinoma grejejo kočice. Doživetja in vtisi so pravzaprav iz dneva v dan bogatejši — kot da bi se mi takrat nalagali globoko v podzavest in šele zdaj prihajali na dan. Šele zdaj pa se mi odstirajo tudi vsi odenki tovarštva v mojih težkih trenutkih, ki so mi bili takrat skriti.

PADANJE V NIČ

S tremi trekinškimi sopotnicami sem se tistega dne vrnil iz Baktapurja, skoraj predmestja Katmanduja. Rahla vzpetina ob

parku v središču nepalske prestolnice me je tako zdelala, da mi je požrla še zadnje moči, tako da preprosto nisem mogel več. Kolegicam sem dejal, naj kar gredo naprej v hotel, sam pa da bom prišel za njimi. Sédel sem torej na ograjo, počival in gledal eno od neštevilnih vojaških parad v parku; Nepalci se namreč gredo silno radi vojake.

Ko sem bil prepričan, da sem si odpočil, sem vstal — in ko sem čez čas odprl oči, sem namesto parka in okolice videl le nebo. Rahlo sem obrnil glavo — in ob njej zagledal par čevljev na levi in drugi par na desni. Prešinilo me je: saj vendar ležim! Hip zatem sem si dopovedoval, da je to kar ugodno in da bom vsaj malo zaspal, ko sem na koncu koncev kar lepo utrujen. Toda še trenutek zatem sem s silo pregнал to misel: ne, za nobeno ceno ne smem zatisniti oči, nikakor ne smem zaspati, ker bi bilo to moje zadnje spanje. Zbral sem vse moči, ki sem jih še premogel, se nekako spravil na kolena in vstal. Toda ko sem napravil le nekaj korakov, sem se znova pogreznil v nič.

In spet se je ponovilo vse tisto od maloprej: vnovič sem se prebudil, spet zagledal nebo nad seboj in čevlje ob sebi, se pobral, naredil nekaj korakov in se že drugič pogreznil v nič, temu pa se nisem mogel izogniti s tem, da sem se pred tem oprjel električnega droga in poskusil v njem poiskati oporo.

Ne vem, kako se je ob meni znašel dro-

ben Nepalček, ki je pobral vrečko s spominkami, se postavil ob mene in me spremljal. Tudi ne vem natančno, kako so me ljudje spravili v hotel; vem le to, da v bolnišnico nisem maral, ker nisem imel pri sebi nikakršnih dokumentov in ker sem bil prepričan, da izgubljam zavest zaradi pomanjkanja sladkorja v krvi, zaradi dolgotrajnega posta in naporov. V hotelu sem padel na posteljo, pojedel nekaj žlic sladkorja in se posilil z rižem, nato pa utonil v spanec.

BOLNIŠNICA V PATANU

Naslednje jutro, sem mislil, se bom zbudil čil in zdrav. Vstal sem torej in skupaj s sopotnico dr. Nevenko Zavri-Eko odšel v mesto po nakupih. Že po nekaj korakih pa sem ugotovil, da sem enako slaboten kot prejšnji dan, kajti vsakih nekaj korakov sem se moral ustaviti. Zdelo se je, kot da bi mi nekaj neznanega izsesalo vse moči. Le toliko sem jih še imel, da sem preklinjal samega sebe, ker sem obremenjeval planinske tovariše.

Zvečer tega dne smo se odpravili na letališče, ker se je naše bivanje v Nepalju izteklo, namenjeni pa smo bili še v New Delhi. Do tja sem nekako prišel, v letališki zgradbi pa se mi je spet začelo tako vrteti v glavi, da sem moral leči na klop. Ko je po poldrugourni zamudi letalo le bilo pripravljeno na vzlet, ko se je polovica naših trekingskev že vkrcala in ko so me tovariši naložili na letališki voziček za prtljago, da bi me odpeljali kolikor daleč bi bilo le mogoče, sem spet padel v nezavest. Zdravnica mi je pozneje pripovedovala, da mojega srčnega utripa praktično ni bilo več čutiti, da sem imel močno razširjeni zenici in da sem, skratka, začel kazati znake odhajajočega.

Ponovno sem se zavedel na nekakšnem vozičku in okrog sebe slišal slovensko govorjenje, kaj naj bi storili z menoj. Potem sem spet padel v temo in ko sem se vnovič prebudil, sem nad seboj zagledal nizek strop in nekje v daljavi nekakšno hrumenje motorja. Tako, pa so me vendarle spravili v letalo in se peljem v Delhi, sem si mislil, jutri pa bom že dober. Nad vse sem bil razočaran, ko se je to letalo nenaekrat ustavilo, ne da bi v ušesih čutil kakršenkoli pritisk, vrata pred menoj so se odprla — in iz rešilnega avta so me odnesli v angleško bolnišnico v Patanu, skoraj predmestju Katmanduja, kjer je zdravnik takoj ugotovil, da moram že dolgo krvaveti iz odprte rane na želodcu, ker sem izgubil ogromno krvi.

Zdaj sem bil potolažen: vzrok za moje slabosti in nezavesti je odkrit, dobil bom transfuzijo krvi, želodec mi bodo zašili — in spet bom kot nekoč.

Toda v bolnišnici so povedali, da nimajo niti kaplje krvi; če jo lahko kje dobimo, mi jo bodo nalili v žile, sicer pa...

Takrat sem imel kljub vsemu neznansko srečo. Dr. Zavriova, dr. Mojca Zajc, prav tako naša sopotnica, njena sestra Jana in organizator in vodja našega potovanja in trekinga Miran Zagmeister imajo isto krvno skupino kot jaz in vsi štirje so mi dali kri, tako da sem dobil tri transfuzije, pa čeprav skozi iglo, ki je bila skoraj tako debega kot žila na moji roki.

NAPOL MRTVEC V LETALU

Tri dni sem ostal v bolnišnici: prvi dan v sobi s še šestimi Nepalci, ob katerih so bili skoraj noč in dan njihovi svojci ali pa sorodniki, ki so skrbeli zanje, ker je v tej bolnišnici oskrba pač tako urejena, dva dni pa s starejšo Nepalko, za katero je ob njej skrbel njen sin. Ta čas sta se mi pritisk in utrip tako uredila, da mi je zdravnik dal odpustnico.

Kljub transfuzijam z menoj vendarle še ni bilo vse v redu. Z rešilcem so me odpeljali na letališče, tam sem padel v nezavest in se spet prebujal, naposled pa so me le prenesli v letalo in me položili čisto spredaj na kolena treh gorskih sopotnic, s katerimi sem premagoval trekinško pot. V New Delhiju so me nekako spravili iz letala na letališče in me nato enako predstavili v drugo letalo, ki nas je prineslo v Amsterdam, kjer so me prepeljali v sobo Rdečega križa.

Tam pa bi se skoraj zapletel v neizmerne težave. Medicinski tehnik, ki me je prišel pogledat, je verjetno ocenil moje stanje in ko mi je izmeril pulz in pritisk, je ugotovil, da sem komajda še živ, kar pomeni, da v takem stanju na redni letalski proggi ne morem potovati. Odprl sem vse zapornice laži in mu — kolikor je bilo le mogoče — živahno dopovedoval, da sem popolnoma zdrav, vendar močno izčrpan in da so verjetno njegovi instrumenti pokvarjeni. Prepričal sem ga, da je šel po nov instrument, prav takrat pa se mu je, kot sem pozneje sklepal, iztekla služba in v čakalnico je prišel njegov kolega, ki sem mu nadvse živahno povedal, da je vse OK.

Pa so me spet naložili v letalo, me prepeljali do Zagreba, kjer me je čakal sosed z avtom in me skupaj z Eko peljal v Ljubljano, kjer sta me naložila na bolniški voziček in povedala sestri v sprejemni pisarni, da gre samo za premostitev iz bolnišnice v Patanu v klinični center v Ljubljani...

Zdravnik, ki me je v Ljubljani prvi pregledal, skoraj ni mogel verjeti lastnim očem: ek je risal zmedene znake, moja kri pa je bila prav rahlo rožnate barve. Ko mu je Eka povedala mojo nepalsko zgodbo, je dal takoj pripraviti operacijsko sobo, mi zaprl rane na želodcu in sešil še nekatere potrgane žilice, me dal prepeljati v

sobo za intenzivno nego in mi dal transfuzijo krvi, kajpada s precej tanjšo iglo, kot so mi jo v roko zapičili v Patanu.

DRUGI ROJSTNI DAN

Dr. Kocjančič mi je naslednji dan pri jutranji viziti čestital: danes lahko začnem svoje novo šestletje, je dejal, odslej lahko praznujem 19. decembra rojstni dan.

Šele precej pozneje, ko sem premišljeval o pomoči svojih štirih spremljevalcev in

vseh drugih sopotnikov, ki so mi bili pripravljeni pomagati, sem začel seštevati vso srečo, ki sem jo imel na tej poti: če bi letalo točno poletelo iz Katmanduja, bi ne prišel pravočasno v bolnišnico in ne bi dobil transfuzije krvi, če moji sopotniki ne bi imeli iste krvne skupine kot jaz, bi bil prav tako zapisan smrti, če zdravniki v Ljubljani ne bi naredili res čisto vsega, kar znajo, me danes ne bi bilo več.

Zdaj že premišlujem, da bi jeseni ali spomladi spet šel v Nepal...

DAN, KI SE JE PODALJŠAL V NASLEDNJEGA IN KI JE BIL DOBRA ŠOLA

ZGREŠENA POT NA LEVO

MARIJA PRELEC

Ja, bo pa že kakšnih dvajset let od takrat! Srce je bilo še mlado, noge pa... no, kako bi rekla — rose na mojih letih ni bilo več; kdaj že jo je sonce popilo do zadnje kaplje.

Tisto poletje me je zagrabilo, da bi po Šmarni gori, Katarini in drugih ljubkih holmih zlezla na vsaj en dvatisočak. Misel je bila, kot bi odprl okno toplemu vetru. Grela in božala mi je dušo, da sem se v navdušenju že videla, kako stojim na visokem vrhu in uživam v sijajnem razgledu.

ISKANJE KUGYJEVE GORE

Toda kam bi šla? Razprostem po mizi zemljevide in priročnike ter začnem iskati najprimernejši dvatisočak. Triglava nisem mislila, kaj šele tistih težjih okrog njega. Iščem po Julijcih, iščem po Kamniških, a vsak vrh ima kakšno hibo. Ali je prestrm, ali krušljiv, ali predaleč od prometnih zvez, ali pa mi kar tako ni všeč. Prav lepo bi se bilo sprehajati z vrha na vrh, toda noge, sapa, kilogrami... Nič! Zložim ves tisti papir in ga potisnem nazaj v omaro. Za tako izreden, enkratni, prekrasen izlet, ki ga hočem napraviti, je treba počakati na navdih. Na silo ne gre. Vreme pa menda bo. Ne trga me po levi nogi, ne po desni rami, niti v lopaticah. Palec na desni nogi, ta je najbolj nevaren. Če me tam zabolí, bo sprememba vremena prav velika, tako rekoč nov letni čas. Rebra so pa kot megla. Ko megla izgine, se tudi revma v rebrih poleže. Ko se približuje fronta, me zbada v komolcu in pod levim ušesom; še preden plane čez Alpe, začne s svojimi tipalkami otipavati moje kosti. Toda če vse dobro premislim, je vreme kar se da ustaljeno. Poletna vročina, da puhti — in nikjer oblačka.

V takem vremenu stopati gori med ska-

lovjem, gorskim cvetjem, borovjem, poslušati studenček in brenčanje muh, se ozirati v dalje... Ah! Kako je že Kugy opisoval tista svoja pota po božjih pollicah? Samo nekaj stavkov je treba prebrati, pa bi kar obula čevlje, oblekla vetrovko, zaklenila in šla tja. Za njim, v njegove Zahodne Julijce. Da, tam spredaj je en vrh, nasproti Kugyjevih božanskih hribov, tam zraven Višarij, tisti Lovec! Našli smo ga! Navdih, ki ga je dal neprekosljivi Kugy! Dostop je idealen: z avtobusom do Ovčje vasi, z žičnico na Višarje, od tam do vrha Lovca pa je le še toliko kot na Šmarno goro. Dol bom že šla peš. In kar je največ vredno — še nikoli nisem bila tam. Nekaj novega bo. Hura! Gremo!

Cilj je bil jasen, priprave brez zapletov in pot je minila v vzdruhu napetega pričakovanja. Prestop meje, menjava denarja, lokalni avtobus, italijansko slovenski dvogovori, vzpon z gondolo — vse se je dogajalo v nekakšni megli — mimogrede.

HITRA POT NA LOVCA

In zdaj sem tu. Z ljudmi, ki so se z mano pripeljali gor, obiščem cerkvico, povprašam po vremenu in si zagotovim prenočišče. Potem se razgledam po okolici in poiščem pot, ki me bo jutri peljala na Lovca. Okrog mene je čist, svež gorski zrak. Najlepši od vsega pa je pogled preko Zajzero na mogočno skupino Zahodnih Julijcev. Pred mano kipijo v nebo, kot da jih gledam iz najboljše lože velikanskega gledališča. Tod se je torej rojeval čar, ki veje iz Kugyjevih knjig! Tihota okrog mene je kot nalašč, da ta čar še večja. Romarji so se med tem vrnili v dolino. Dan se nagiba proti večeru, vrhove objamejo sence, mene pa v snažni sobici vzame spanec.

Planinci vstajajo zarana, ob svitu, kajne! Takrat je šele lepo! Lepotice nad Zajzero se v jutranjem soncu, ko so doline še